

GREGORIÁN- ÉS NÉPÉNEKES MISE SZENT ISTVÁN TISZTELETÉRE

nemzeti ereklényk, a Szent Jobb megtalálásának ünnepnapján
a Szent István Bazilikában, Halmos Béla emlékére,
a Hagyományok Háza és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem szervezésében

Fővédnök:

Dr. Barna Gábor néprajzkutató, egyetemi tanár, a Szent István Tudományos
Akadémia főtitkára

*Üdvözlégy, boldog István király, nemzeted dicső reménysége!
Üdvözlégy, hitünk doktora és apostola!*

*Üdvözlégy, szentség és igazságosság tükre!
Általad hittünk Krisztusnak, általad üdvözlünk Krisztusban.*

*Imádkozzál népedért, járj közben papjaidért,
hogy tied közül senki ne legyen az ellenség prédája!*

Fővédnökünk mottóul ajánlotta a XV. századi egri szertartáskönyvből származó fenti szövegrészletet, Bálint Sándor prózai fordításában.¹ Ünnepi misénkkel Szent István király (1000–1038) a kereszténnyé lett Magyarország első uralkodója, a hagyomány szerint országunk és nemzetünk patrónusa, „istápja” előtt kívánunk tisztelegni.

1 Bálint Sándor: *Ünnepi kalendárium I.* Budapest: Szent István Társulat, 1977. 198–199.

Szent István

Államalapító királyunk uralkodásának kezdetétől következetesen és határozottan képviselte a magyarság érdekeit. Felvette a kereszténységet és kemény (testvér)harcok árán is felszámolta a pogányság maradványait, és Bizánc (a keleti rítus) helyett Róma (a nyugati rítus és államberendezkedés) mellett döntött. Uralkodását Európa keresztény fejedelmei előtt a II. Szilveszter pápától kért és kapott koronával tette törvényessé. A koronázásra 1000 karácsonyán vagy 1001 első napján került sor Esztergomban. Az egyház működését tíz püspökség és több bencés monostor megszervezésével biztosította, amelyek közül az esztergomi főszékesegyház rövidesen érseki rangot is kapott. István folytatta a Géza fejedelem által megkezdett magyar államszervezet kiépítését, a törvényi keretek megalkotását. A honfoglaló nemzetségek és törzsek földrajzi elhelyezkedését figyelembe véve, nevüket is tovább örökítve 48 központi vármegyét és 24 határvármegyét alapított, melyek ispáni hivatalait közigazgatási, adószedési és katonai feladatokkal ruházta fel.

Két fia Ottó és Imre közül az utóbbit szánta örökösének, hozzá írta István sugalmazására egy ismeretlen művelt klerikus a híres Intelmeket, amely páratlan módon foglalja össze István rendkívüli bölcsességet és a koronára épülő államszemléletet tükröző nézeteit. István király vallásos buzgósa elmélyült a fia tragikus halála után. Halála előtt – a történelemben elsőként – országát Szűz Mária oltalmába ajánlotta. Így lett a Magyar Királyság Regnum Marianum, vagyis Mária országa.

Istvánt 1083. augusztus 20-án Szent László király avattatta szentté Székesfehérvárott, VII. Gergely pápa engedélyével. Ekkor ünnepélyes külsőségek között a király ezüst ládában elhelyezett ereklyéit oltárra emelték, majd a felszentelést követően fehér márvány szarkofágban helyezték el. Augusztus 20-át, a szentté avatás, vagyis a mennyei koronázás évfordulóját az 1092-ben Szent László által összehívott szabolcsi zsinat tette főünnepé. Kultusza ettől kezdve virágzik az egész magyar nyelvterületen. A székesfehérvári Nagyboldogasszony templombeli sírját tömegesen látogatták a hazai és külföldi zarándokok, az ott történt csodás gyógyulások híre nyomán. Ahogyan közismert népénkünk is leírja: „...sok sánta vette járását, sok vak nyerte meg látását, némák kezdtek szólani, siketek is hallani”.

A Szent Jobb

Szent királyunknak több ereklyéjéről is tudunk. Koponyájának egy darabját például Dubrovnikban, egy másik fejereklyéjét Székesfehérvárott őrzik, de tudunk lengyelországi, zágrábi, aacheni, római, bécsi Szent István ereklyékről is (ezek hitelessége nem minden esetben bizonyított). A legnagyobb tisztelet a Szent Jobbot övezi, mely a történelem során igen kalandos utat járt be, míg mai őrzési helyére, a Szent István Bazilikába került. Győrffy György szerint a test teljes jobb karját 1061-ben távolíthatták el, amikor az addig a székesfehérvári bazilikában, egy római kori szarkofágban elhelyezett, bebalzsamozott, és az évtizedek során mumifikálódott testet a Vatta féle pogánylázadás miatt sietve a bazilika alatti sírkamrába temették. A szent király jobb karját egy Mercurius nevű szerzetes a Berettyó parti – ma is Szentjobb néven ismert – Bihar megyei monostorban őrizte. Szent László értesülve erről 1084. május 30-án elzarándokolt az ereklyéhez, azóta ünnepeljük ezt a napot a Szent Jobb megtalálása, átvitele, sőt „fölmagasztalása” emléknapjaként. A XIII. századtól írásbeli források is megerősítik, hogy május 30-án országszerte megemlékeztek a szent ereklye megtalálásáról. A XVI. században a török elől Raguzába (Dubrovnik) menekített ereklye holléte kétszáz éven át ismeretlen volt, míg hosszas diplomáciai tárgyalások eredményeképpen 1771-ben Mária Terézia szerezte vissza és szállíttatta előbb Schönbrunnba, majd Győrbe, Pannonhalmára és július végén Budára.

II. József idején az ereklye őrzéséről „a vörös csillagos” egyházi vitézek rendje, 1865-től az Esztergomi Főegyházmegye, 1882 óta pedig a budai királyi palota plébánosa gondoskodott, 1900 és 1944 között a Zsigmond-kápolnában őrizték. 1938. május 30-án, közvetlenül az budapesti eucharisztikus világkongresszus után Szent István halálának 900. évfordulója alkalmából nagyszabású ünnepségsorozat keretében hordozták körbe az országban.

A II. világháború alatt a Szent Jobbot a koronázási ékszerekkel együtt a nácik elrabolták és egy salzburgi barlangban rejtették el. A rejtekhelyet az amerikai hadsereg fedezte fel és a kincseket Salzburg érsekének őrizetére bízta, de ő az Amerikai Katonai Misszióval rövidesen vissza is juttatta Magyarországra, így az 1945. augusztus 20-ai körmeneten már újra körbehordozhatták. 1950-ig, a rend feloszlásáig a Szent Jobbot a budapesti angolkisasszonyok zárdájában őrizték, ekkor a Szent Jobbot a Szent István Bazilika páncélszekrényében rejtették el. 1987. augusztus 20-án szentelték fel a Szent Jobb-kápolnát a Szent István Bazilikában, és itt helyezték el az ereklyét. István halálának 950. évfordulóján ismét körbevitték az országban, eljutott az érseki és püspöki székhelyekre, valamint Pannonhalmára is. 1989. augusztus 20-ától a budapesti Szent István Bazilika ismét minden évben megtartja a Szent Jobb körmenetet.

A „folkmise” előzményei és a kezdeti elképzelések

Az 1960-as évek végétől a szocialista Magyarországon a nyugati ifjúsági társadalmi-kulturális mozgalmakhoz hasonlóan számos alternatív közösségi szórakozási-művelődési forma, szubkultúra jött létre. Az 1968. április 14-én, a budapesti Mátyás templomban bemutatott húsvéti „beat-mise” nyomán országos spirituális ébredési hullám indult meg. A magyar beat-kultúra elválaszthatatlanul, és számos ponton összefonódott az 1972-től kibontakozó táncházmozgalommal is. Az „eredeti” hagyományhoz fordulás forradalmi gondolata a táncházasokon túl is tömegeket hódított meg. A „hangos” zenei mozgalmak és divatok mellett a Dobszay László és Szendrei Janka által 1969-ben alapított, világszerte nagy hírnévnek örvendő Schola Hungarica gregorián kórus egy „csendes”, de annál szívósabb, ugyancsak évszázados hagyományokat újraélesztő mozgalom kiindulópontja lett.

1983-ban, az emblemikus István a király rockoperában összetalálkozott a háromféle zenei stílus – a rock, a népzene és a gregorián. Bizonyára nem véletlen, hogy az 1980-as évek végére többekben felmerült az ötlet: ha egyszer beat-mise már létezik, mért ne lehetne „folkmisét” is rendezni. Halmos Béla a Hagymányok Házában működő Táncház Archivum alapító vezetőjeként az 1990-es években barátaival – Juhász Zoltán népzeneésszel, Szomjas György filmrendezővel, Turcsik György katolikus pappal és velem mint archivumi munkatársával együttgondolkodva dolgozta ki a Szent István tiszteletére bemutatandó gregorián tételeket és az archív felvételek szerint énekelt egyházi népénekeket tartalmazó „folkmise” vázlatos tervét – megjegyezve, hogy „a forgatókönyv elkészítéséhez további alapos gyűjtő- és kutatómunkára van szükség”. A misét később a 2000. évi millenniumi rendezvények sorába szeretne volna illeszteni, ezért támogatásért a Millenniumi Kormánybiztoshoz nyújtott be pályázatot. Az „Ó Szent István dicsértessél...” Millenniumi Folkmise Szent István király Magyarország patrónusa tiszteletére címmel, két helyszínre (Bajna, augusztus 20.; Budapest, december 26.), tv-felvétellel és élő lemezfelvétellel megálmodott ünnepi mise akkor támogatás híján nem valósulhatott meg. Amikor a régi jegyzeteim között rábukkantam a „folkmise” eredeti tervezetére és a pályázati anyagra, Halmos Béla már az égiekhez költözött. Arra gondoltam, hogy épp itt az ideje a régi álmom megvalósításának. Annál is inkább, mert a mise énekes és zenei anyagának összeállítása az időközben megjelent kiváló munkák és a jól képzett egyházzenei és népzenei szakemberek gyümölcsöző együttműködése folytán korántsem olyan nehéz feladat, mint a '90-es években.

A Szent István „gregorián és népének” mise megvalósítása

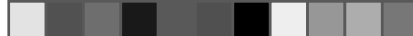
Az egyházzenei képzés széles spektrumú megszervezését a Schola Hungaricában kinevelődött jeles szakemberek már 1990-re, a zeneakadémiai egyházzene tanszak újraindításával sikerrel alapozták meg. Az 1984-ben, Dobszay László kezdeményezésére kísérleti jelleggel beindított Budapesti Énekes Iskola sikeres példája nyomán az ezredfordulót követően sorra alakultak az énekes iskolák, ahol gyermekek százai a Kodály-módszer és a középkori Schola Cantorum hagyomány ötvözésével, órarendbe építve sajátítják el a katedrális kóruséneklés alapjait. Napjainkban már a középfokú egyházzenei képzés is több művészeti iskolában elérhető.

Az UNESCO jó gyakorlatok listájára fölkerült ún. „táncház módszer” széles körben, szórakoztató formában népszerűsíti és tanítja a népi kultúrát és ezen belül a népzénét, népdalokat, egyházi népénekeket is. A mozgalom nagy érdeme és életerejének bizonyítéka, hogy fennállásának több mint 40 éve alatt sikerült a népzeneoktatás intézményi hálózatát is megteremtenie az alapfoktól a felsőfokig. Idén ünnepli fennállásának tízéves évfordulóját a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem népzeneész képzése.

Mind a népzene, mind az egyházzene művelőit jellemzi, hogy közönség előtti szereplésük előkészítését szakáguk kiterjedt kutatási eredményeire alapozzák. Mindkét szakirány háttérében kiváló zenetudósok, tánckutatók álltak, akik nem az íróasztalfióknak, vagy csupán a tudományos köröknek dolgoztak, hanem a kutatásaikat a templomi énekes és zenei szolgálatoktól kezdve a színpadi műsorokon keresztül egészen a táncházakig, sőt a tábortúzi közös éneklésig a szélesebb közönség számára is elérhetővé, élvezhetővé és közérthetővé tudták tenni. A Szent István, illetve a Szent Jobb tiszteletére énekelhető gregorián és egyházi népének anyag már kiadásra került. Az *Énekek Szent István király tiszteletére* (Budapest: Magyar Napló, 2014) című kötetet Kovács Andrea, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tudományos munkatársa, az Egyházzenei Kutatócsoport vezetője, valamint Medgyesy S. Norbert történész, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója szerkesztette, a hozzá tartozó CD-lemez összeállításában pedig művészeti vezetőként Vakler Anna, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Népzene Tanszékének tanára működött közre. A gyakorlati céllal készült mű az országalapítónk szentté avatásától, 1083-tól a XX. század elejéig létrejövő egyszólamú liturgikus, epikus és népi alkotásokat foglalja magában liturgikus és történeti forrásokból, mai helyesírással, illetve közérthető magyarázatokkal.

A 2017-ben két helyszínre (május 30. Budapest; augusztus 20. Székesfehérvár) tervezett Szent István mise megvalósítása széles körű összefogással sikerülhetett. Medgyesy S. Norbert és Vakler Anna az énekek előzetes válogatásában nyújtott szakmai támogatást. A Hagymányok Háza felvállalta a rendezvény

intézményi-pénzügyi háttérének biztosítását. Kelemen László főigazgató javaslatára társszervezőként a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene és Népzene Tanszékeinek együttműködésével, Dobszay Ágnes, Richter Pál és Vakler Anna koordinálásával folyt a zenés szolgálat szakmai előkészítése. Czifra Orsolya, a Bazilikában szolgálatot teljesítő Szent István Énekes Iskola karnagya a kezdetektől tevékenyen részt vett az előkészületekben és nem utolsó sorban a mise technikai részleteinek kidolgozásában, megszervezésében. Snell György püspök úr és titkára, Juhász Adorján a mise megszervezését többszöri, minden részletre kiterjedő konzultációkkal és egyeztetésekkel támogatták. Csécsi Katalin, a Hagyományok Háza munkatársa a rendezvény felelőseként valamennyi szervezési-adminisztratív feladatban hatékonyan segítette a munkát.

Közös célunk volt, hogy az írásban fennmaradt gregorián és a folklórban, a népi szóbeliségben megőrződött népénekhagyományt nyilvánosan elevenítsük fel államalapító szent királyunkhoz kapcsolódó nemzeti ereklünk ünnepén, amelynek ismertsége, jelentősége az augusztus huszadikai állami ünnephez képest az utóbbi években elhalványulni látszott. Az MTVA Vallási Főszerkesztőségének vezetője, Mucsányi János – azonosulva e célunkkal – a televízión keresztül szélesebb körben is érdemesnek tartotta bemutatni a jeles eseményt, példát adva a közösségi ünneplésre.

Köszönet mindazoknak, akik segítették e közös ünnep megvalósítását és azoknak, akik eljöttek, hogy együtt énekelve, imádkozva tisztelegjenek Szent István előtt és emlékezzenek Halmos Bélára, akinek emlékére a május 30-i misét felajánlottuk.

Budapest, 2017. május 30-án, a Szent Jobb megtalálásának ünnepén

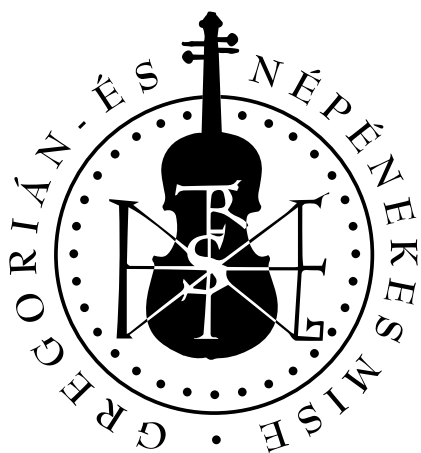
Juhász Katalin

SZENTMISE

SZENT ISTVÁN
MAGYARORSZÁG PATRÓNUSA
ÉS A SZENT JOBB
TISZTELETÉRE

ÚTMUTATÓ A FÜZET HASZNÁLATÁHOZ

E füzet nemcsak a mise valamennyi énekét tartalmazza, hanem a liturgiában is eligazít az alábbiak szerint.

A normál betűvel szedett szöveget a misét celebráló pap mondja. A hívek válassza mindig **félkövér szedéssel szerepel**. *(Zárójelben és dőlt betűvel jelezzük, az éneklésre és a liturgikus cselekményekre vonatkozó útmutatást).*

BEVONULÁS

(Mindenki áll, együtt énekelünk.)

Ma - gyar ha - zánk, te jó a - nya,
Fi - ad di - csérd ma, őt da - lold,
Zeng - jen a him - nusz dal - la - ma,
Hoz - zá, ki min - dig párt - fo - golt.
A - - - - - men.

Ő néked igaz fényt hozott,
Hit fényét adta át neked,
Istenes törvényt alkotott,
Mely üdvösségre elvezet.

Már életének hajnalán
Az üdv ígéit hirdeti,
S a magyar nemzet, a pogány
A keresztséget elnyeri.

Imádás légyen, tisztelet
Néked, Hármass-Egy Istenünk,
Segíts elérnünk mennyeket,
Mit szent Királyunk kér nekünk. Amen

INTROITUS – KEZDŐÉNEK

(Állva.)

Böl - cses - sé - get szól az igaz szá - ja,
s igazságot be-szél nyel-ve, az Úr-nak tör-vé-nyét ór-zi
az ő szí-vé - ben. † *

Zsoltár: Ne irigykedjél a bűnös emberre, * és ne légy féltékeny a gonoszat / tévőkre!

2. Bízd az Úrra utadat, és reménykedjél benne, * és ő végigve/zet rajta.

ANTIFONA

Dicsőség az Atyának és Fiúnak * és Szentlé/lek Istennek.

Miképpen kezdetben vala, most és mindenkor, * és mindörökkön
örök/ké amen. ANTIFONA

A HÍVEK ÜDVÖZLÉSE

(Állva.)

Pap: Az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. *(keresztet vetünk)*

Hívek: Amen.

Pap: Az Úr legyen veletek!

Hívek: És a te lelkeddel!

BŰNBÁNATI CSELEKMÉNY

Pap: Testvéreim! Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket, és bánjuk meg bűneinket, hogy méltóképpen ünnepelhessük az Úr szent titkait!

Hívek: **Gyónom a mindenható Istennek és nektek, testvéreim, hogy sokszor és sokat vétkeztem, gondolattal, szóval, cselekedettel és mulasztással: (mellünket verve mondjuk) én vétkem, én vétkem, én igen nagy vétkem. Kérem ezért a Boldogságos, mindenkor Szeplőtelen Szűz Máriát, az összes angyalokat és szenteket, és titeket, testvéreim, hogy imádkozzatok értettem Urunkhoz, Istenünkhöz.**

Pap: Irgalmazzon nekünk a mindenható Isten, bocsássa meg bűneinket, és vezessen el az örök életre.

Hívek: **Amen.**

KYRIE – URAM IRGALMAZZ

(*Űlve.*)

A moldvai felvétel alapján népi gyűjtésből (Kyrie “Du Mont” Lészped; Hangzó felvétele: <http://db.zti.hu/24ora/mp3/17821e.mp3>)

(*a LFZE népdalosai és azok éneklik, akik ismerik*)

A latin szöveg és fordítása:

Kyrie eleison! Kyrie eleison! Kyrie eleison!
Christe eleison! Christe eleison! Christe eleison!
Kyrie eleison! Kyrie eleison! Kyrie eleison!

Uram, irgalmazz! Uram, irgalmazz! Uram, irgalmazz!
Krisztus, kegyelmezz! Krisztus, kegyelmezz! Krisztus, kegyelmezz!
Uram, irgalmazz! Uram, irgalmazz! Uram irgalmazz!

GLORIA – DICSŐSÉG

(Leülve, mindenki énekli az „És a földön...” kezdetű résztől.)

The musical score is written on ten staves, each with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is simple and hymn-like, with lyrics in Hungarian. The lyrics are: P.: Dicsőség a magasságban Istennek! N.: És a földön bé-kesség a jóakarátú embereknek! Dicső-ítünk téged, áldunk téged, i-mádunk téged, magasztalunk téged! Hálát adunk né-ked nagy di-cső-sé-ge-dért. U-runk és Is-ten-ünk, meny-nye-i Király, mindenható A-tya-is-ten! U-runk Jé-zus Krisz-tus, egy-szü-lött Fi-ú, U-runk és Is-te-nünk, Is-ten Bá-rá-nya, az A-tyá-nak Fi-a! Te elveszed a vi-lág bú-ne-it: ir-gal-mazz ne-künk! Te elveszed a vi-lág bú-ne-it: hall-gasd meg kö-nyör-gé-sün-ke-t! Te az A-tya jobb-ján ülsz:

P.: Dicsőség a magasságban Istennek! N.: És a földön bé-kesség
a jóakarátú embereknek! Dicső-ítünk téged, áldunk téged,
i-mádunk téged, magasztalunk téged! Hálát adunk né-ked
nagy di-cső-sé-ge-dért. U-runk és Is-ten-ünk, meny-nye-i Király,
mindenható A-tya-is-ten! U-runk Jé-zus Krisz-tus,
egy-szü-lött Fi-ú, U-runk és Is-te-nünk, Is-ten Bá-rá-nya,
az A-tyá-nak Fi-a! Te elveszed a vi-lág bú-ne-it:
ir-gal-mazz ne-künk! Te elveszed a vi-lág bú-ne-it:
hall-gasd meg kö-nyör-gé-sün-ke-t! Te az A-tya jobb-ján ülsz:

2

ir-gal-mazz ne-künk! Mert e-gye-dül te vagy a szent,
 te vagy az Úr, te vagy az e-gyet-len Föl-ség:
 Jé-zus Krisz-tus! A Szent-lé-lek-kel e-gyütt,
 az A-tya-is-ten di-cső-sé-gé-ben. A - men.

ORATIO (COLLECTA) – KÖNYÖRGÉS

Pap: Könyörödjünk! (*rövid csend, kéréseinkre gondolunk*)
 (*a könyörgés végén:*)...mindörökkön örökké.

Hívek: **Ámen**

I. AZ IGE LITURGIÁJA

OLVASMÁNY

Lektor: Olvasmány könyvből. ... (az olvasmány végén:) Ez az Isten igéje.

Hívek: **Istennek legyen hála!**

RESPONZÓRIUM – VÁLASZOS ZSOLTÁR

(A főverset az előénekes énekli, a hívek megismétlik. Ezután a szólóverseket az előénekes recitálja, a hívek a fővers második szakaszával válaszolnak, végül az egész főverset megismétlik.)

Elébe si - et-tél, U - ram, édességes ál - dá - sok - kal,
fejére koronát tettél drá - ga - kő -ből.
V) Szí - ve kívánságát megadtad né - ki,
és ajkának kéréseit nem tagadtad meg tő - le.

ALLELUIA

(Mindenki feláll. Az előénekesek kezdik, a hívek csak az „alleluját” éneklik.)

Al - le - lu - ia.

V) A - ma - vit hunc sanc - tum Do - mi - nus,

gem - mis ho - no - ris et or - na - vit,

in - du - it e - um Do - mi - nus sto - la im - mor - ta - li,

et ad por - tas pa - ra - di - si co - ro - na - vit

A latin szöveg fordítása:

Szerette e szentet az Úr, a dicsőség gyöngyeivel fel is ékesítette.

(ALLELUIA)

Beöltöztette őt az Úr a halhatatlan köntösbe,

és a paradicsom kapujában megkoronázta.

SEQUENTIA – SZEKVENCIA

(Mindenki állva éneкли.)

The musical score is written on five staves, each with a treble clef. The notes are represented by black dots on the staves. The lyrics are written below the staves, aligned with the notes. The score is divided into two main sections, I and II, each with two sub-sections (1a, 1b and 2a, 2b). The lyrics are in Hungarian and describe a religious or historical event, mentioning 'Tiszta szívvel' (with pure heart), 'szóval' (so), 'észszel' (wisdom), 'Égi jókál' (heavenly good), 'ékesítve' (adorned), 'zengjük' (we sing), 'Iszent' (sanctus), 'be-széd' (prayer), 'del' (praise), 'viga-dozz' (rejoice), 'Ma-gyar-or-szág!' (Hungary!), 'a fel-vál-lalt bi-zony-ság' (the revealed certainty), 'Di-csérd' (glory), 'ő, ki üd-vöd hoz-ta' (he, who brings glory), '2b) Di-csér-jed őt mál-tó dal-lal' (glorify him with a hymn), 'é-let út-ját meg-mu-tat-ta' (life path he showed), 'mondd te is a vi-ga-dók-kal' (say you too with the joyful), 'az i-gaz-ság' (the truth), 'ös-vé-nyét' (his blood), 'az ö-röm-nek é-ne-két!' (the hymn of joy!).

I. 1a) Tisz - ta szív - vel, szó - val, ész - szel,
1b) É - gi jók - kal é - ke - sít - ve
zeng - jük Is - tent szent be - széd - del,
ti - éd az é - let i - gé - je,
vi - ga - dozz Ma - gyar - or - szág!
a fel - vál - lalt bi - zony - ság.
II. 2a) Di - csérd őt, ki üd - vöd hoz - ta,
2b) Di - csér - jed őt mál - tó dal - lal,
é - let út - ját meg - mu - tat - ta,
mondd te is a vi - ga - dók - kal
az i - gaz - ság ös - vé - nyét.
az ö - röm - nek é - ne - két!

I.

3a) Géza vezér volt az atyja,
nevét István mártír adta
mielőtt megszületett.

3b) Szül az anya, vigadozik,
nő a gyermek, magasodik
cédrus Libanon felett.

II.

4a) S ahogy egyre nő a gyermek,
erénye is gazdagabb, szebb,
Isten fiát követi.

4b) Testben él bár, mint ruhában,
lelke fent jár ég honában,
és a jó hírt hirdeti.

I.

5a) Mindig Krisztust prédikálja,
Krisztus hite mind bejárja
az egész Pannóniát.

5b) S mint Salamon réges-régen,
templomokat rak serényen,
ragyogtatja oltárát.

II.

6a) Tanítónak, vezetőnek
tudós férfit rendel főnek
a hívőknek javára.

6b) Talentumát így forgatja,
s Isten szívesen fogadja
örök királyságába.

I.

7a) Ott él Jézus, a barátja,
Ő vitte ily magasságba
a mennyei hazába.

7b) Könyörödjünk hű szívekkel,
hogy ott éljünk majd a szenttel
az egek hajlékában. Ámen.

EVANGÉLIUM

Pap: Az Úr legyen veletek!

Hívek: **És a te lelkeddel!**

Pap: Evangélium ... könyvéből.

Hívek: **Dicsőség neked Istenünk!** *(közben kis keresztet rajzolunk a homlokunkra, ajkunkra és szívünkre)*

Pap: *(az evangélium végén:)* Ezek az evangélium igéi.

Hívek: **Áldunk téged Krisztus.** *(ezután leülünk)*

HOMÍLIA – PRÉDIKÁCIÓ

EGYETEMES KÖNYÖRGÉSEK

Hívek: *(az egyes kérések után:)* **Kérünk téged, hallgass meg minket!**

Pap: *(a kérések után könyörgést mond, melynek befejezése:)*

Krisztus a mi Urunk által.

vagy: ...mindörökkön örökké.

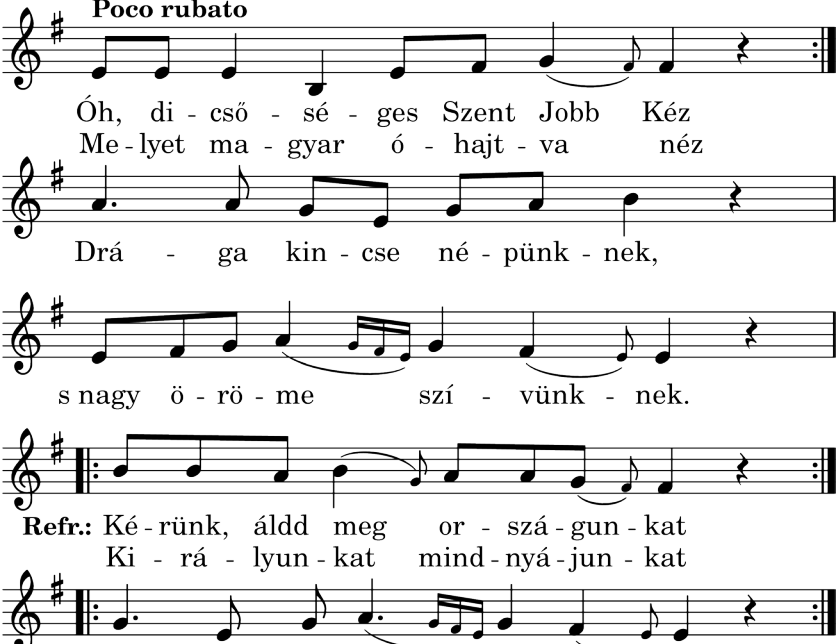
Hívek: **Ámen.**

II. AZ ÁLDOZAT LITURGIÁJA

OFFERTORIUM = FELAJÁNLÁSI ÉNEK

(Mindenki énekli.)

Poco rubato

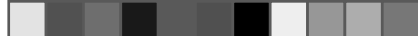
Óh, di - cső - sé - ges Szent Jobb Kéz
Me - lyet ma - gyar ó - hajt - va néz
Drá - ga kin - cse né - pünk - nek,
s nagy ö - rö - me szí - vünk - nek.
Refr.: Ké - rünk, áldd meg or - szá - gun - kat
Ki - rá - lyun - kat mind - nyá - jun - kat
Óh, Szent Kéz, légy ol - tal - munk
És ö - rö - kös véd - paj - zsunk.

Mert koporsód felnyitattván, – Szent Lászlótól vizsgáltatván,
más tagok eloszlottak, – Téged épen találtak. Refr.: Kérünk...

Amiként ott fényeskedtél, – mennyi sok csudákat tettél,
kik tiszteltek tégedet, – vették segítségedet. Refr.: Kérünk...

Erről nagy hálaadással, – közönséges vigassággal
ma együtt emlékezünk, – szívünkben örvendezünk. Refr.: Kérünk...

Drága Szent Jobb, maradj nálunk, – Utat mutass, merre járjunk,
Hű nemzedet maradunk, – uralkodjál mirajtunk! – Refr.: Kérünk....

AZ ÁLDOZATI ADOMÁNYOK ELŐKÉSZÍTÉSE

A kenyér felajánlása:

Pap: Áldott vagy, Urunk, mindenség Istene, mert a te bőkezűségedből kaptuk a kenyeret. Felajánljuk neked, mint a föld termését és az emberi munka gyümölcsét. Ebből lesz számunkra az élet kenyere.

Hívek: Áldott legyen az Isten mindörökké.

A bor felajánlása:

Pap: Áldott vagy, Urunk, mindenség Istene, mert a te bőkezűségedből kaptuk a bort. Felajánljuk neked, mint a szőlőtő termését és az emberi munka gyümölcsét. Ebből lesz számunkra a lélek itala.

Hívek: Áldott legyen az Isten mindörökké.

Pap: Imádkozzatok, testvéreim, hogy áldozatunk kedves legyen a mindenható Atyaisten előtt.

Hívek: Fogadja el az Úr kezedből az áldozatot nevének dicséretére és dicsőségére, mindannyiunk és az egész Anyaszentegyház javára.

Felajánló könyörgés:

Pap: *(a könyörgés végén:)* ... Krisztus a mi Urunk által.

Hívek: Amen.

EUCHARISZTIKUS (ÁLDOZATI) IMÁDSÁG

Prefáció:

Pap: Az Úr legyen veletek.

Hívek: És a te lelkeddel.

Pap: Emeljük föl szívünket.

Hívek: Fölemeltük az Úrhoz.

Pap: Adjunk hálát Urunknak, Istenünknek.

Hívek: Méltó és igazságos.

Pap: ... Ezért az angyalokkal és minden szenteddal együtt dicsőségedet hirdetjük, és egy szívvel énekeljük (mondjuk):

SANCTUS

(Az előénekesek kezdik, majd a második „szent vagy”-tól mindenki énekli.)

... vég nél - kül mond - juk: N: Szent vagy,
szent vagy, szent vagy, mindenség Ura, Is-te-ne!
Di-cső-ség betölti a meny-nyet és a föl - det.
Ho - zsan - na a ma - gas - ság - ban!
Ál - dott, a - ki jön az Úr ne - vé - ben.
Ho - zsan - na a ma - gas - ság - ban!

(Végén letérdelünk.)

Átváltoztatás után:

Pap: Íme, hitünk szent titka.

Hívek: Halálokat hirdetjük, Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz.

(Térdelésből felemelkedünk és visszaülünk a helyünkre.)

Az áldozati imádság végén:

Pap: Óáltala, Óvele és Óbenne a tiéd, mindenható Atyaisten, a Szentlélekkel egységben minden tisztelet és dicsőség mindörökkön-örökké.

Hívek: Amen

AZ ÁLDOZÁS SZERTARTÁSA

Az Úr imádsága:

(Felállunk és megfoghatjuk a mellettünk állók kezét - ez újabban sok helyen szokás - vagy összekulcsoljuk a kezünket.)

Pap: Üdvözítőnk parancsára és isteni tanítása szerint így imádkozunk:

Pap és

Hívek: **Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved; jöjjön el a te országod; legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma; és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek; és ne vígy minket kísértésbe; de szabadíts meg a gonosztól.**

Pap: Szabadíts meg, kérünk, Urunk, minden gonosztól; adj kegyesen békét napjainkban, hogy irgalmadból mindenkor bűn és baj nélkül éljünk, míg reménykedve várjuk az örök boldogságot és Üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak dicsőséges eljöttét.

Hívek: **Mert tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökkön-örökké. Ámen.**

Pap: Urunk, Jézus Krisztus, te azt mondtad apostolaidnak: „Békességet hagyok rátok, az én békémet adom nektek.” Ne vétkeinket nézzed, hanem Egyházad hitét, őrizd meg szándékod szerint békében, és add meg teljes egységét. Aki él és uralkodik mindörökkön-örökké.

Hívek: **Amen.**

Pap: Az Úr békéje legyen veletek mindenkor.

Hívek: **És a te lelkeddel.**

Pap: Köszöntsétek egymást a béke jelével.

Hívek: **Legyen békesség köztünk mindenkor!**
(a szomszédos hívekkel kezét foghatunk.)

AGNUS DEI – KENYÉRTÖRÉS ÉS ISTEN BÁRÁNYA

(Az előénekesek háromszor előéneklük az „Isten báránya” részt, majd a „te elveszed”-től mindenki együtt folytatja.)

Is-ten Bá-rá - nya, te elveszed a vi-lág bú-ne-it:
ir - gal - mazz né - künk! Is - ten Bá - rá - nya,
te elveszed a vi-lág bú-ne-it: adj ne-künk bé - két!

(Végén letérdelünk.)

Pap: Íme, az Isten Báránya, íme, aki elveszi a világ bűneit. Boldogok, akiket meghív asztalához Jézus, az Isten Báránya.

Hívek: Uram, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem.

COMMUNIO – SZENTÁLDOZÁS

(A katolikus hívek áldoznak, a többiek a helyükön ülve énekelnek.)

Hű és o-kos szol-ga, kit az Úr házanépe fölé ren-delt,

hogy i - dő-ben és rend-ben ke-nye-ret ad - jon né - kik.

† *

1. Zsoltár (a hívek csak a zsoltárt keretező ismétlődő ún. „antifónákat” énekelik)

Zsoltár: Boldog ember az, ki az Urat / féli, * az ő parancsolatait igen / kedveli.

2. Dicsőség és gazdagság az ő / házában, * és az ő igazsága megmarad örökön / örökké. ANT.

3. Az igazaknak a sötétségben világosság / támadt: * ő, az Irgalmas, Könyörülő és / Igaz.

4. Jól leszén annak, ki könyörül és szívesen ad, † az ő dolgait igazul / rendezi, * meg nem inog az mindö/rökké. ANT.

5. Örök emlékezetben leszén az / igaz, * nem fél a gonosz-hír hal/lástól.

6. Osztoget, adakozik a szegényeknek, † az ő igazsága megmarad örökön / örökké, * fölemeltetik a feje dicső/séggel. ANT.

2. (Együtt énekeljük.)

Parlando

Szent Ist-ván ki - rály, Is-ten-nek szol-gá - ja,
Ma - gyar-or-szág - nak hú ol-tal-ma-zó - ja,
Bál-vá-nyo-zás - nak e-rős meg-ron-tó - ja,
Krisz - tus ked - vé - ből.

Kegyes voltából irgalmas Istennek,
Adatott mennyből a magyar nemzetnek,
Hogy őáltala útját igaz hitnek,
Tanulá / szentségnek.

Szent István első mártír megjelenék
Géjza atyjának, s tőle taníttaték:
Hogy fia lészen, kibén kedve telnék
Az élő / Istennek.

Ottan születék Esztergom várában,
Felneveltetett keresztény vallásban,
Adalbert püspök ő tudományában,
Tanításában.

Királyi pálcát hogy kezébe vevé,

Keresztény hitet terjeszteni kezdé,
A pogányságot országból kiűzé,
Szent István király.

Sok templomokat és püspökségeket,
Magyarországban alapít helyeket,
Kikben szüntelen az Istent dicsérték,
És hirdettették.

Sok gazdagsággal azokat bétölté,
Szent oltárokat fel is ékesíté,
Kincsel, arannyal, sok szép eszközökkel,
Drágakövekkel.

Emellé szerze igaz pásztorokat,
Más országokból hoza tanítókat,
Kikkel oktatá a jó magyarokat
Keresztény hitre.

Azért őbenne Istennek telt kedve,
Mert angyal által ő királyi feje
Szent Koronával mennyből tiszteltetett,
És becsültetett.

Királyi nevet a római pápa,
Más becsületes névvel szaporíta,
Mert apostolnak nevezé, és hívá
Magyarországnak.

Krisztusnak Anyját, áldott Szűz Máriát,
Alázatosan mint édes Asszonyát,
Tisztelé és rábízá önnön magát
És az országát.

Innen hívatik a mi Pátrónánknak,
Jó Magyarország Oltalmazójának,
Ellenség ellen bajvívó szép pajzsnak,
Mi biztatónknak.

Ottan Szent István sok érdeme után,
Krisztus Jézusnak születése után
Az ezer és harmincnegyedik évben
Juta menny/országba.

Az Isten Fia nekünk is engedje,
Hogy életünknek mikor leszen vége,
Szent István után juthassunk mennyégbe,
Dicsőségébe. Ámen.

3. (Együtt énekeljük.)

Poco rubato

Ah, hol vagy ma - gya - rok
tün - dök - lő csil - la - ga,
Ki vol - tál va - la - ha
or - szá - gunk is - táp - ja?

Hol vagy, István király, téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben teelötted sírván.

Rólad emlékezvén csordulnak könnyeink,
Búval harmatoznak szomorú mezeink.

Virágos kert vala régen Pannónia,
Kit a Szűz Mária híven öntöz vala.

S e kertnek kertésze – István király vala,
Árva magyaroknak – választott ez napra.

Dicsértessél, Isten, – Te szent országodban,
Hogy új királyt adtál – nekünk Szent Istvánban.

Reménységünk benned – van és Máriában,
Mi magyar nemzetünk – nagy Pátrónájában!

2017. május 30-án, a Szent István Bazilikában az áldozási énekeket követően a LFZE Népzene Tanszékének vonós tanárai és hallgatói széki dallamokat játszanak Halmos Béla emlékére.

POSTCOMMUNIO – ÁLDOZÁS UTÁNI KÖNYÖRGÉS

Pap: *(könyörgés végén:)* ... Krisztus a mi Urunk által.

vagy: ...mindörökkön örökké.

Hívek: Ámen.

ÁLDÁS ÉS ELBOCSÁTÁS

(Felállunk.)

Pap: Legyen áldott az Úr neve!

Hívek: Most és Mindörökké!

Pap: Az Úr a mi segítségünk.

Hívek: Aki az eget és a földet alkotta.

Pap: Áldjon meg benneteket a mindenható Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

Hívek: Amen.

Pap: A szentmise véget ért, menjetek békével.

Hívek: Istennek legyen hála!

ZÁRÓÉNEK

(Állva énekeljük – mindenki együtt.)

Bol-dog-asz-szony, a-nyánk, ré-gi nagy pát - ró-nánk,
Nagy ín-ség-ben lé-vén így szó-lít meg ha-zánk:
Ma-gyar-or-szág-ról, é-des ha-zánk - ról,
Ne fe-lejt-kez - zél el sze-gény ma-gya - rok - ról.

Boldogasszony Anyánk, régi nagy Pátrónánk!
Nagy ínségben lévén, így szólít meg hazánk:
Refr. Magyarországról, Édes hazánkról,
Ne felejtkezzél el Szegeény magyarokról!

Ó Atya Istennek kegyes, szép leánya,
Krisztus Jézus Anyja, Szentlélek mátkája!
Refr.

Nyisd fel az egeket sok kiáltásunkra,
Anyai palástod fordítsd oltalmunkra.
Refr.

Kegyes szemeiddel tekints meg népedet,
Segéld meg áldásra magyar nemzetedet.
Refr.

Tudod, hogy Szent István örökségben hagyott,
Szent László király is minket reád bízott.
Refr.

Dicséret, dicsőség legyen az Atyának,
A te szent Fiadnak s Szentlélek mátkádnak.
Refr.

(A záróének alatt az asszisztencia, majd az előénekesek, végül a hívek is az első padosoroktól indulva a Szent Jobb elé vonulnak, ahol együtt eléneklik az alábbi Szent István népéneket, majd a Himnusz. Azok, akik nem férnek be a Szent Jobb kápolnába, mikrofonok és hangszórók segítségével ugyanúgy részesei lehetnek nemzeti ereklyénk előtti közös tisztelgésnek.)

Poco rubato

Ó, Szent Ist - ván, di - csér - tes - sél,
Menny és föl - dőn tisz - tel - tes - sél,
De fő - kép - pen ná - lunk ma,
mint or - szá - gunk osz - lo - pa.

Refr.: Ké - rünk, mint a - pos - to - lun - kat,
És az el - ső ki - rá - lyun - kat,
Szent Ist - ván, nézz menny - ből le
A szép ma - gyar né - ped - re!

Még a gyenge gyermekségben – csuda vala a szentségben,
Öröme mindennek, – példájára népeknek.
Refr.: Kérünk, mint apostolunkat...

Sok sánta vette járását, – sok vak vette meglátását,
Némák kezdtek szólni, – süketek es hallani!
Refr.: Kérünk, mint apostolunkat...

Boldogságos Szűzanyánknak, – mint Magyarok Asszonyának
Földáldoztad Hazánkat, – szentelted Koronánkat!
Refr.: Kérünk, mint apostolunkat...

Azért is hálaadással, – ünnepélyes vigassággal
Mi együtt öröendezünk, – szívünkben emlékezünk!
Refr.: Kérünk, mint apostolunkat...

Mi, kik téged pártfogónknak, – választottunk szószólónknak
Szólj Istennél érettünk, – légy mindenkor mellettünk!
Refr.: Kérünk, mint apostolunkat...

A LFZE Egyházzene Tanszéke A Zeneakadémián 1891-től már tanítottak liturgiát és gregorián éneket, önálló egyházzene tanszak azonban csak 1926-ban létesült, katolikus és protestáns fakultással. A három, majd négy évfolyamos önálló szakot politikai okok miatt 1949-ben megszüntették. A tanszéket öt éves egyetemi, illetve négy éves főiskolai képzésként Dobszay László indítványára 1990-ben indították újra. Bár a tanszék valamennyi hallgatójának tanítja az európai egyházzene teljes hagyományát, a gyakorlati igényekre való tekintettel bizonyos tárgyak oktatása felekezeti (katolikus és protestáns) tanszéki csoportokban folyik. A tudományos, elméleti képzés a legszorosabban kapcsolódik a napi egyházzenei gyakorlathoz, a liturgiához. A 2007-ben indult bolognai rendszerű képzéssel a tanulmányi idő 3+2 év lett, s a szak egyházzene-kóruskarnagy és egyházzene-organaművész szakirányon vehető fel. A 2013/14-es tanévben emellett megindult az egyciklusos/osztatlan tanári képzés, mely az egyházzenei végzettséghez énektanári végzettséget is ad, s ennek birtokában az innen kikerülők bármely típusú alsó- és középszintű iskolában taníthatnak éneket és egyházzene-t.

A tanszéki tanulmányok 1997 óta az egyházzenei doktori iskolában folytathatók, mely végén egyházzene-sz-doktori (DLA) oklevél szerezhető. 2003 óta működik a tanszéken a LFZE Egyházzenei Kutatócsoportja. A tanszéket 1990-2000 között Dobszay László, 2000–2007 Szendrei Janka, 2007–2013 Enyedi Pál vezette, jelenlegi tanszékvezető Dobszay Ágnes.

A LFZE Népzene Tanszéke Önálló hangszeres és énekes népzene-sz-képzés 2007-ben indult a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, erőteljes elméleti oktatással bővített gyakorlati stúdiumok formájában. A gyakorlati népzene oktatásának szükségességére, ami Bartók és Kodály hazájában nem is lehet kérdés, a táncház mozgalom világított rá igazán. A szakon végzett zenészeknek a stúdiiumuk végén képesnek kell lenniük egy népzenei darab stílushű megszólaltatására, a rá jellemző sajátos játéktechnikával és egyúttal egyéniségük megjelenítésére. A cél nem egyszerűen falusi énekesek, zenészek, egyes felvételek másolását jelenti, hanem megszerzett tudásuk révén a népzene autentikus előadását és egyúttal személyiségük kifejezését a népzene keretében. Jelenleg 5+1 éves osztatlan tanárképzésben, szakpárokat végezve szerzik meg tudásukat a hallgatók, és tanulmányaikat népzene szakon a négy éves doktori iskolában (DLA) folytathatják, azaz ma már a népzenei stúdiumok is a legmagasabb szinten, doktori oklevéllel zárulnak.

A **Szent István Énekes Iskola** 1998-ban kezdte meg működését a Budapest V. kerületi Szent István Általános Iskola ének-egyházzene, majd komplex művészeti tagozataként. Alapító tanára Kocsis Csaba, jelenlegi tanárai: Czifra Orsolya, Patay Péter és Lőrincz Ákos. Az énekes iskolás osztályok (150 fő) heti 5 tanórán tanulnak ének-egyházzent, emellett kóruspróbákra és egyéni hangképzésben is részt vesznek. Rendszeres liturgikus szolgálatot látnak el a Szent István Bazilikában és a Belvárosi Szent Anna templomban. 2014 óta a Szent István Énekes Iskola a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tan- székének pedagógiai gyakorlóhelye.

A **Magyar Tekerőzenekar** kiváló tekerősökből verbuválódott népzenei együttes, mely hagyományos módon fúvósokkal és énekesekkel egészül ki. 1989-ben alakult Budapesten, vezetője Havasréti Pál. Célja a több évszázados múltra visszatekintő hagyományos magyar tekerőmuzsika felkutatása, megőrzése, továbbadása és népszerűsítése. Koncertjeiken a hagyományos dél-alföldi paraszttzene mellett megszólalnak a zenekar tagjai által készített feldolgozások, történeti énekek, egyházi népénekek és Európa népeinek tekerős dallamai. Fesztiválokon, táncházakban és koncertprogramjaikkal lépnek fel, változó létszámmal. 1992-ben elnyerték a megtisztelő „Népművészet Ifjú Mestere” címet.

